

EL PARTIT SOCIALISTA FRANCÈS PARLA DE LA PAU

LA RESPOSTA AL QUESTIONARI DE STOCOLM

II

Quan començava la guerra, l'anorreament del contrari era la solució ovirada per francòfils, anglòfils o germanòfils, com a única. De utopies inversemblants eren motejades la Societat de les Nacions o la Unitat Moral d'Europa. Però avui (davant de les declaracions dels governs, de les declaracions del partit socialista francès, de les negociacions dels Imperis centrals amb Rússia, dels termes amb què es parla de les condicions de la pau venidora), aquelles utopies són la realitat pròxima i aquells anorreaments desitjats són remotes follies.

L'Europa restarà afeblida per la conflagració que sa renovació li reclamà. I és sols la força encara de les nacions i la temor de la força del contrari que prolonga la guerra. ¿Cal un exhauriment més absolut per a poder proclamar la fallida de la Força i el venidor triomf del Dret?

El partit socialista francès, després de parlar de la Societat de les Nacions, parla de la diplomàcia secreta. «Una de les primeres exigències de la situació creada per l'existència de la Societat de les Nacions, és la obligació imposada a tots els governs per la llei internacional i per les constitucions nacionals de sotmetre al control democràtic de llurs Parlaments totes les qüestions relatives a la llur política exterior.» «Qualsevol tractat que no s'hagi aprovat per els Parlaments de tots els països interessats, es declararà nul. Qualsevol govern signatari de un tractat secret, serà culpable de felonía.» I per això, la creació de Comissions d'Enquesta i d'Arbitrat-

ge. Les proposicions de la «League to esforce peace», amb la constitució només de l'arbitratge, *consagrarien* el dret a la guerra; cal, demés, la obligació de les nacions de intervenir, amb tots sos mitjans, contra l'Estat que no s'avingui a les decisions arbitrals, contra l'Estat violador del Dret. Es sota la salvaguarda de les garanties que comporta aquest règim, que progressivament les nacions s'obligarien a reduir els armaments.

Altre qüestió és la de les vies de comunicació. El passatge sobre les vies que donen l'accés directe de les nacions a les mars esdevenint neutre, com proposava el President Wilson en son Missatge de la Pau del 22 de gener de 1917, i generalitzant aquesta fórmula estenent-la a les vies fluvials i terrestres necessàries pel tràfic internacional entre els països, sota la garantia de la Societat de les Nacions, allò que era una deu de conflictes, esdevindria una nova assegurança de la pau.

Relacionades amb les qüestions bèl·liques hi han les qüestions econòmiques. «Si el món es retroba en l'estat d'anarquia en què es trobava en l'any 1914, o si no renuncia a l'anarquia sinó per a consolidar, en estat virtual de guerra, les al·liances que la guerra ha nuades, és mourà una guerra econòmica que, tard o d'hora, encendrà la guerra militar novament.» «Mentre no s'hagi donat el pas decisiu, mentre no s'hagi totalment substituït, en les relacions entre els pobles, el règim de la Força pel del Dret, o en altres termes, tant com no s'hagi instituït i organitzat poderosa-